

Immoreel

Toen vorig jaar het rapport van de commissie-Dijsselbloem verscheen, klonk in Den Haag een collectief mea culpa. Politici struikelden over elkaar heen om te laten weten dat het echt anders moest met het onderwijs, dat fouten uit het verleden niet meer gemaakt mochten worden. Nu, een jaar later, zijn de krokodillentranen opgedroogd, de goede voornemens vergeten en ligt het rapport van Jeroen Dijsselbloem ergens in een diepe lade stof te verzamelen.

Al bijna tien jaar is het mbo bezig met de grootste onderwijsherziening sinds de invoering van de Mammoetwet in 1968: het competentiegericht leren (cgo). In 2000 besluit de toenmalige minister van Onderwijs, Loek Hermans, om het mbo competentiegericht te maken. Daarna blijft het lang stil. Pas in 2007 worden politici wakker geschud, wanneer mbo-studenten massaal protesteren tegen de ondermaatse onderwijskwaliteit. Hierop besluit staatssecretaris Van Bijsterveldt om de definitieve invoering van het cgo uit te stellen tot 2010. Inmiddels morrelt de Tweede Kamer nog wat na, maar het mbo zal en moet er uiteindelijk aan geloven. Het competentiegericht onderwijs is een feit.

Het competentiegericht leren stuit op zo veel verzet, dat het eigenlijk onbegrijpelijk is dat het toch doorgaat. De oppermachtige MBO Raad, door Dijsselbloem een 'pseudoministerie' genoemd, heeft zijn zinnen er echter op gezet en wil niet wijken voor argumenten. Er bestaat geen enkel wetenschappelijk bewijs dat het cgo een verbetering is. Het omgekeerde is wel het geval. Steeds meer wetenschappelijke studies wijzen uit dat dit soort onderwijs leidt tot een algehele kwaliteitsverslechtering. Ook de achterliggende leertheorie, het constructivisme, is inmiddels wetenschappelijk gewogen en te licht bevonden. De MBO Raad heeft er geen boodschap aan.

Het ontbreken van een degelijk fundament heeft zijn uitwerking niet gemist. Het cgo is een krakkemikkig bouwwerk dat zelfs met een grondige renovatie niet van de sloop gered kan worden. Behalve wetenschappelijke bezwaren over de effectiviteit van dit nieuwe leren, blijkt

er met de praktische opzet ook nog eens veel mis te zijn. Zo worden opleidingen opgezadeld met vuistdikke kwalificatiedossiers, waarin tot in detail staat beschreven aan welke eisen ze moeten voldoen. Docenten en opleidingen zien door de bomen het bos niet meer en verliezen het zicht op waar het daadwerkelijk om zou moeten gaan: goed onderwijs.

Het grootste bezwaar tegen het competentiedenken heeft echter tot nu toe nog maar weinig aandacht gekregen: de utilitaristische grondslag van het cgo. Binnen het competentiegericht leren is alles erop gericht om studenten zo pasklaar mogelijk af te leveren aan het bedrijfsleven. Het mbo neemt niet meer de mogelijkheden van de student als uitgangspunt, maar de vraag en de eisen van het afnemend veld. Al hetgeen later niet meer direct toepasbaar is in het uit te oefenen vak, wordt uit het curriculum geschrapt. Kennis wordt als overbodige bagage bestempeld; boterzachte competenties zijn belangrijker gemaakt dan de algemene vorming van studenten. Mbo's zijn zo verworden tot fabrieken waar bandwerkers gecreëerd worden, het menselijke equivalent van de productierobot. Al de dubbeltjes die het mbo inrollen, weten zeker dat dankzij het competentiegericht leren hun kansen om ooit een kwartje te worden danig slinken.

Dit alles maakt het cgo een immorele en onethische onderwijsvorm. Het primaire doel van onderwijs is om mensen kansen te bieden. Het cgo ontnemt hen die kansen juist. Elk onderwijstype moet een algemeen vormende component hebben – zelfs beroepsopleidingen –, zodat leerlingen en studenten de kans krijgen om zich in hun latere leven volledig te kunnen ontplooiën en aan zichzelf te onttijgen. Nu al staat vast dat het cgo de zoveelste mislukte onderwijsvernieuwing in Nederland is. Maar de trein dendert door, en iedereen staat erbij en kijkt ernaar. ■

Johan Graus
Hoofdredacteur